

Warszawa, dnia 13 września 2006 r.

PAŃSTWOWA KOMISJA WYBORCZA

ZPOW-733-98/06

Informacja

o prawie wybierania (czynnym prawie wyborczym) i prawie wybieralności (biernym prawie wyborczym) w wyborach do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw oraz w wyborach wójtów, burmistrzów i prezydentów miast.

Państwowa Komisja Wyborcza informuje, że zasady wybierania radnych do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw określają przepisy ustawy z dnia 16 lipca 1998 r. — Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw (Dz.U. z 2003 r. Nr 159, poz. 1547, z 2004 r. Nr 25, poz. 219, Nr 102, poz. 1055 i Nr 167, poz. 1760, z 2005 r. Nr 175, poz. 1457 oraz z 2006 r. Nr 17, poz. 128, Nr 34, poz. 242, Nr 146, poz. 1055 i Nr 159, poz. 1127).

Do wyboru radnych rad dzielnic w mieście stołecznym Warszawie stosuje się odpowiednio przepisy Ordynacji wyborczej dotyczące wyboru radnych do rady w gminie liczącej powyżej 20 tysięcy mieszkańców (art. 7 ust. 2 ustawy z dnia 15 marca 2002 r. o ustroju miasta stołecznego Warszawy (Dz.U. Nr 41, poz. 361 i Nr 127, poz. 1087).

Zasady wybierania wójtów, burmistrzów i prezydentów miast określają przepisy ustawy z dnia 20 czerwca 2002 r. o bezpośrednim wyborze wójta, burmistrza i prezydenta miasta (Dz.U. Nr 113, poz. 984, Nr 127, poz. 1089 i Nr 214, poz. 1806, z 2004 r. Nr 102, poz. 1055, z 2005 r. Nr 175, poz. 1457).

I. Prawo wybierania (czynne prawo wyborcze) w wyborach do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw

1. Obywatel polski, który najpóźniej w dniu głosowania kończy 18 lat, ma prawo wybierania radnych do rady gminy, rady powiatu i sejmiku województwa oraz wójta lub burmistrza albo prezydenta miasta, jeżeli stale zamieszkuje na obszarze gminy i jest wpisany do stałego rejestru wyborców w tej gminie.

W stałym rejestrze wyborców w gminie wpisane są:

- z urzędu — osoby zameldowane na obszarze gminy na pobyt stały,
- na własny wniosek — osoby, które faktycznie stale zamieszkują na obszarze gminy bez zameldowania na pobyt stały albo osoby nigdzie niezamieszkałe przebywające na obszarze gminy, wobec których decyzję o ich wpisaniu do rejestru wyborców wydał wójt (burmistrz lub prezydent miasta).

Nie mają prawa wybierania osoby pozbawione praw publicznych lub ubezwłasnowolnione prawomocnym orzeczeniem sądu lub pozbawione praw wyborczych prawomocnym orzeczeniem Trybunału Stanu.

2. Obywatel Unii Europejskiej niebędący obywatelem polskim, który najpóźniej w dniu głosowania kończy 18 lat oraz, zgodnie z prawem, stale zamieszkuje w Polsce ma prawo wybierania radnych wyłącznie do rady gminy oraz wójta lub burmistrza albo prezydenta miasta, jeżeli został wpisany na własny wniosek do stałego rejestru wyborców w gminie i nie jest pozbawiony praw wyborczych w państwie członkowskim Unii Europejskiej, którego jest obywatelem.

W stałym rejestrze wyborców w gminie są wpisani obywatele Unii Europejskiej, którzy wniosek o wpisanie ich do rejestru wyborców złożyli przed zarządzeniem wyborów (np. w związku z

wyborami do Parlamentu Europejskiego) oraz mogą zostać wpisani obywatele Unii Europejskiej, którzy wniosek o ich wpisanie do rejestru wyborców złożą nie później niż 30 dnia po zarządzeniu wyborów, czyli do dnia 13 października 2006 r.

Uwaga! Prawo wybierania nie zależy od okresu stałego zamieszkania na obszarze gminy.

W związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 lutego 2006 r., w którym Trybunał Konstytucyjny uznał za sprzeczny z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej wymóg wpisania osoby do rejestru wyborców w gminie co najmniej na 12 miesięcy przed dniem wyborów, warunek ten nie obowiązuje zarówno w stosunku do obywateli polskich, jak też w stosunku do obywateli Unii Europejskiej.

II. Prawo wybieralności (bierne prawo wyborcze) w wyborach do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw

1. Obywatel polski ma prawo wybieralności na radnego do rady gminy, rady powiatu i sejmiku województwa jeżeli:

- ma prawo wybierania w wyborach do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw,
- stale zamieszkuje i jest wpisany do rejestru wyborców w gminie na obszarze działania danej rady,
- nie był karany za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego prawomocnym wyrokiem sądu,
- nie zapadł wobec niego prawomocny wyrok warunkowo umarzający postępowanie karne w sprawie popełnienia przestępstwa umyślnego ściganego z oskarżenia publicznego.

2. Obywatel Unii Europejskiej ma wyłącznie prawo wybieralności na radnego rady gminy, jeżeli:

- ma prawo wybierania w wyborach do rady gminy,
- stale zamieszkuje na obszarze tej gminy i jest wpisany do rejestru wyborców w gminie,
- nie został pozbawiony praw wyborczych w kraju członkowskim Unii Europejskiej, którego jest obywatelem,
- nie był karany na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego,
- nie zapadł wobec niego prawomocny wyrok warunkowo umarzający postępowanie karne w sprawie popełnienia przestępstwa umyślnego ściganego z oskarżenia publicznego.

III. Prawo wybieralności (bierne prawo wyborcze) w wyborach wójta, burmistrza i prezydenta miasta

1. Obywatel polski ma prawo wybieralności w wyborach wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, jeżeli:

- ma prawo wybieralności w wyborach do rady gminy,
 - najpóźniej w dniu wyborów kończy 25 lat,
 - nie był karany za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego,
 - nie zapadł wobec niego prawomocny wyrok warunkowo umarzający postępowanie karne w sprawie popełnienia przestępstwa umyślnego ściganego z oskarżenia publicznego.
- Kandydat na wójta (burmistrza lub prezydenta miasta) nie musi stale zamieszkiwać na obszarze gminy, w której kandyduje.

2. Obywatel Unii Europejskiej nie ma prawa wybieralności w wyborach wójta, burmistrza i prezydenta miasta.

Uwaga! W sprawach dotyczących prawa wybieralności zatarcie skazania za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego traktowane jest jak niekaralność osoby, której to dotyczy. Analogicznie traktowane jest wykreślenie z Krajowego Rejestru Karnego osoby, wobec której sąd orzekł warunkowe zawieszenie postępowania karnego za takie przestępstwo (co następuje po upływie orzeczonego okresu próby z dodaniem 6 miesięcy, w okresie których postępowanie może być wznowione).

IV. Udział w głosowaniu

Głosowanie w wyborach do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw oraz w wyborach wójtów, burmistrzów i prezydentów miast odbywa się wyłącznie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w utworzonych obwodach głosowania.

Wyborcy głosują w obwodzie głosowania właściwym dla miejsca ich stałego zamieszkania. Zaświadczeń o prawie do głosowania poza miejscem stałego zamieszkania nie wydaje się.

W obwodach głosowania utworzonych w szpitalach, zakładach pomocy społecznej, zakładach karnych oraz aresztach śledczych będą mogli głosować tylko ci wyborcy, którzy są wpisani do stałego rejestru wyborców w gminie, na terenie której położony jest szpital lub zakład.

1. Głosowanie obywateli polskich w miejscu stałego zamieszkania

Wyborcy będący obywatelami polskimi, którzy są zameldowani na pobyt stały na obszarze gminy, a nie złożyli wniosku o wpisanie do stałego rejestru wyborców w innym miejscu oraz wyborcy będący obywatelami polskimi, którzy zostali wpisani do rejestru wyborców na własny wniosek, na podstawie stałego rejestru wyborców zostaną wpisani z urzędu do spisów wyborców sporządzanych dla poszczególnych obwodów głosowania.

Wyborcy, którzy są zameldowani na pobyt czasowy zostaną ujęci w spisach wyborców w miejscu ich zameldowania na pobyt stały.

2. Głosowanie obywateli Unii Europejskiej niebędących obywatelami polskimi

Obywatele Unii Europejskiej niebędący obywatelami polskimi, stale zamieszkali na obszarze gminy, posiadający prawo wybierania mogą uczestniczyć w wyborach pod warunkiem, że najpóźniej w 30. dniu po zarządzeniu wyborów złożą w urzędzie gminy wniosek o wpisanie do stałego rejestru wyborców.

Do wniosku należy załączyć:

- kserokopię ważnego dokumentu stwierdzającego tożsamość wnioskodawcy,
- pisemną deklarację, w której wnioskodawca poda: swoje obywatelstwo i adres stałego zamieszkania w Polsce, nazwę okręgu wyborczego albo miejscowości w państwie swojego pochodzenia, gdzie jest umieszczony w rejestrze wyborców,
- oświadczenie, że zamierza korzystać z czynnego prawa wyborczego tylko w Polsce oraz oświadczenie, że w państwie swojego pochodzenia nie został pozbawiony czynnego prawa wyborczego.

Obywatele Unii Europejskiej niebędący obywatelami polskimi, którzy nie zostaną wpisani do stałego rejestru wyborców zgodnie z tymi zasadami nie będą mogli uczestniczyć w wyborach.

Wpisani do stałego rejestru wyborców obywatele Unii Europejskiej niebędący obywatelami polskimi zostaną z urzędu umieszczeni w spisach wyborców w miejscu stałego zamieszkania w Polsce.

3. Głosowanie poza miejscem stałego zamieszkania (głosowanie w szpitalach, zakładach pomocy społecznej, zakładach karnych aresztach śledczych)

Wyborcy, którzy będą przebywać w dniu wyborów w szpitalach, zakładach pomocy społecznej, zakładach karnych i aresztach śledczych i są wpisani do stałego rejestru wyborców w gminie, na terenie której znajduje się ta jednostka zostaną wpisani do spisów wyborców sporządzonych dla obwodów głosowania utworzonych w tych jednostkach i będą mogli głosować w tych obwodach. Dyrektor jednostki powiadomi osoby przebywające w jednostce o umieszczeniu ich w spisie wyborców.

Obywatel Unii Europejskiej niebędący obywatelem polskim może zostać wpisany do spisu wyborców w wyżej wymienionej jednostce pod warunkiem, że wcześniej został wpisany do stałego rejestru wyborców w miejscu stałego zamieszkania.

Wyborca wpisany do spisu wyborców w wyżej wymienionej jednostce zostanie z urzędu skreślony ze spisu w miejscu stałego zamieszkania.